»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
на годину — К 28·— или 35·— дин.
на по године К 14·— или 17½ »
на четврт год. К 7·— или 8¾ »

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска улица бр. 11.

Број 228. У Новом Саду, у четвртак 12. (25.) октобра 1906. Година XXII.

Ракоци и народности.

Лепа би и узвишена била та *Ракоцијева* светковина, кад би сви народи Угарске сложно и одушевљено учествовали у тој светковини. Али то не може да буде и због историјских чињеница у прошлости а и због политичких чињеница у садашњости према народностима у Угарској. У првом реду Срби се морају сећати онога односаја, у којем су стајали према Ракоцију у тадањем крвавом рату, па се не могу одушевити за ту прошлост већ из пијетета према својим претцима, а у садашњости данашња политика мађарских државника није такова, да би носила знак помирбе са немађарским народима Угарске, па и са Србима.

Да је мађарска политика и у прошлости и у садашњости такова, да се сећа изреке првога краља Угарске, Св. Стевана, па да је та политика знала створити *јединство* државно не у тежњи за *претапањем* појединих народа у Угарској, већ у неговању њихових народних особина, чиме би се створило оно државно јединство, што везује и одушевљава поједине народе за ову заједничку отаџбину: *светковина Ракоцијева* не би била само светковина мађарскога народа, већ светковина свију народа Угарске.

Фрања Ракоци II. био је представник једне мисли, која се мора назвати *узвишеном* за народе једне државе, а та је мисао: мисао *независности*. Ракоци није био прост револуционар и ребелијаш, већ је био поборник за независност своје отаџбине, па да је умео задобити све народе за себе, а особито Србе, његова би мисао била остварена још пре две стотине година. Али на жалост баш Срби су имали на себи да искусе непријатељство његових Куруца, па оне крваве појаве против Срба баш оверовљава знаменити мађарски историчар, као што смо то у претпрошлом броју нашега листа навели.

Ова српска странка, која данас хоће из својих најсебичнијих побуда да ствара у српском народу неку струју, која треба да се и при Ракоцијевој светковини истоветује са осећајима мађарскога народа, та странка изопачава како прошлост тако и садашњост.

Ми смо у овом листу више пута нагласили, да ми са великим поштовањем уважавамо осећаје мађарскога народа за свога народнога јунака Ракоција, и ми не само да немамо каквих непријатељских осећаја према Ракоцијевој светковини, већ напротив ми смо се кадри одушевити за осећај пијетета мађарскога народа, само што се ми при свем поштовању за ту светковину не можемо *истоветовати* са осећајима наших суграђана Мађара за ту светковину.

Но и кад бисмо и могли бацити копрену заборава на ту даљу прошлост из доба Ракоцијевога, најближа прошлост, па и садашњост казују нам, да они, који данас равнају са судбином наше заједничке отаџбине, нису се ставили на оно становиште, да ваља поћи путем помирбе према немађарским народима Угарске, и да се неговањем особина тих народа може створити заједница и јединство наше заједничке отаџбине.

После немачкога апсолутизма, после октобарске дипломе од г. 1860., немађарски народи Угарске, а у првом реду Срби, стали су у редове онога племена у нашој отаџбини, коме историјски припада водство, те су се раме уз раме и с великим одушевљењем борили за угарски устав. Али после успоставе угарскога устава г. 1867. следовало је велико разочарање за све немађарске народе у Угарској, а особито за Србе. Велика обећања нису испуњена, па више шовинистична струја за стварањем државе једнога племена обузела је све мађарске државнике, па та струја и данас траје у највећој мери.

Велика је то пропаст за наше радикале, који се ради својих себичних смерова одушевљавају за Ракоцијеву светковину, да у оној истој седници угарскога сабора, кад министар-председник др. Векерле на свечан начин саопштава превишње решење о Ракоцијевој светковини, гроф *Алберт Апоњи* такође за тим изјављује, да ће он поднети законску новелу у погледу помађаривања школа!

Да има и најмањега повода, да српски народ може мислити, да се правац данашње мађарске коалиционе владе променио у корист народности, па у корист српскога народа, ми бисмо још појмили наше радикале, који хоће да створе у српском народу неко одушевљење за Ракоцијеву светковину. Али је стварање такове струје право *барнумство*, као што је читава прослава четрдесетогодишњице „Заставе“ била барнумство, па је било барнумство и она свечаност о Три Јерарха пред алмашком црквом.

Нека покажу радикали и најмањи знак помирбе са народностима па и са Србима, од стране д.ašње владе па ћемо се ми поклонити. Та ваљда није то знак помирбе, кад у Новом Саду „Bürgerpartei“ употребљава звучне фразе о помирби, а у ствари ни та партија, па ни гроф Телеки не знају ништа обећати, а најмање смеју порицати оно, што хоће гроф Алберт Апоњи.

Читава струја, која хоће, да се створи у српском народу од стране радикала ради неког „братства“ са владајућим племеном, имала би смисла и морала би се похвалити, да је и са друге стране тај исти расположај, али *о том нема ни трага*.

Ми бисмо били први, који бисмо знали бацити копрену заборава на прошлост, те се одушевити за народну светковину Ракоцијеву, да је данашња коалициона влада *изашла на сусрет немађарским народима Угарске*, а наиме Србима. Коалициона влада требала је *осудити* Тисину владу у погледу односаја према народностима, те поћи новим правцем, народносну странку на сабору као такову признати, те зајемчити бар изведење народносног закона, који постоји у крепости. Али томе напротив др. Векерле је изјавио, да *не признаје* народносну странку, а гроф Алберт Апоњи опет каже, да ће донети законску новелу у погледу незаконитога циркулара бившега министра Лукача, који је циркулар гори него злогласни Берзевицијев предлог о школама.

Према овом јасна је ствар, да наши радикали са „братством“ терају просто себичне цели. Они хоће добро да се препоруче, а влада ако радикалима верује, она је врло кратковида.

Ми можемо стајати према Ракоцијевој светковини са респектом за народно одушевљење мађарскога народа, али ми и према прошлости и према данашњем политичком правцу и владе и сабора према народностима и нама Србима не можемо се одушевити за ту светковину, него морамо остати пасивни.

⊙

Председник хрв. сабора др. Медаковић о положају.

Поводом тога, што су хрватски делегати ставили приговоре економским зак. основима у заједничком сабору, то је „П. Лојд“ преко једнога свога сурадника затражио у суботу о том питању информације од председника хрв. сабора др. *Медаковића*. Садржај ове важне изјаве овај је:

Хрватски заступници немају ништа против велике концепције законских основа министра трговине, него су приговори управљени на поједине одредбе тих зак. основа и то са становишта хрватске автономије. У текст су дошле многе нетачности, које дирају у наш државноправни однос напрама Угарској. Н. пр. у законској основи за осигурање радника цитирају се закони из старог хрватског стечајног поступка, који у опће није више у крепости, јер је већ од година замењен другим. Ако се у Угарској у брзини такве ствари превиделе, то ми не смемо такве погрешке да пустимо у закон ући, јер ми то пред нашим изборницима не бисмо могли никада оправдати.

Што се тиче законске основе о унапређењу индустрије, кад би у таквој форми задобила законску крепост, не би била ограничена само наша државноправна автономија, него и автономија наших општина. Ту се одређује и гледе *општинских намета*, за које могу само *наши автономни закони меродавни бити*. Даља повреда је у томе, што се у основи поверава бану заштита хрватске индустрије, за јавне либерације. Даје му се дакле налог за надзор автономних власти, што му *једино може дати хрватски сабор*.

Али и у осталима зак. основама проведење закона поверава се бану, док он такве ствари не може спровести без пуномоћи хрватског сабора. Из тога следи, да спроведење таквих послова мора бити *подвргнуто сабору, а не бану*. У погледу садржаја законских основа, о којима се расправља, немамо особитих жеља, које би се односиле на то, да се *у закон само уметне одредба, по којој код одобрених субвенција имеде у размеру да суделује Хрватска*. То је већ и тим нужније, јер се у новије доба и са мађарске стране признало, да се *са Хрватском у том погледу мађијски поступало*.

Што нисмо већ код припреме законских основа своје жеље изнели, разлог је тај, што у некојима одборима у опће нисмо заступани, а где их има, мало је користи, јер не умеју хрватски. Тако је нар. заст. *Тушкан* у одбору за основу о пловидби поставио пет примедаба, али у листовима било је говора само о једној, а и та да је одбијена; шта је са осталима било, не знамо. По свој прилици да су имале исту сидбину. Ми смо присиљени захтевати и *стенографа и тумача; не само у сабору, него и у одборима* мора нам бити на располагању тумач. Да садањи хрватски заступници, осим двојице, не умеју мађарски, лако је разумљиво. Ми сами нисмо слутили, да ћемо већ сада водство преузети, и да ће само из наших редова бати одаслани заступници у угарски сабор. Најмање могли смо код последњих избора уза сву велику борбу и потешкоће, које смо имали да свладамо, пазити још и на то, да кандидати умеју мађарски. У будуће пазићемо, да се језичким потешкоћама досточи. Сада говори само бискуп *Дрохобецки* мађарски. Овај је пак за времена, док су одбори спремали основе, био спречен, да расправама присуствује, тако, да су основе — изузев споменуте предлоге Тушканове — тако рећи, без нас изнете у пленуму заступничке куће. Пошто бискуп Дрохобецки није ни у данашњој (суботњој) седници могао присуствовати, морали су наши говорници говорити хрватски. Да су у опће реч узели, било је нужно, да се наше становиште ма и у кратко означи. Ми смо то дужни учинити ради нашег положаја у угарском сабору, али и ради наше публике код куће, јер ова мора знати, које становиште ми у том питању заузимамо.

Ако се при томе нар. заст. *Винковићу* омакло, те је више пута рекао: „Ми делегирци“, то је био исправак са стране Нађа и министра Полоњија сасма уместан. У нагоди доиста о томе нема говора. Сабор одашиље нар. заст. у заједнички сабор, па се сваком појединцу стављају декрети. Код куће у Загребу свакако разликујемо између делегираних у угарски сабор и једноставних саборских посланика, одакле и долази, да је нар. заст. Винковић погрешно употребио израз „делегати“. У осталом он је своје речи сам поправио.

Пошто нам је због језика отешкан рад у парламенту, то смо ми почели изван парламента радити за оживотворење наших тежња, ставивши се у додир са меродавним парламентарним круговима, а у том нас подупире и бан. Ми делимо назор министра Кошута, да не смемо прекорачити дозвољену границу, и признајемо радо, да је он почетну акцију речке резолуције подупирао. С друге стране не сме се из вида пустити, да се они људи, који су дуго

година били на становишту негације, сада поставише на становиште нагоде. Овај фундаментални закон мора се строго одржавати у интересу данашњих добрих одношаја и слоге. Овамо иду наше тежње и у томе не може се доиста уочити прекорачење законите мере. *Ми се надамо поуздано, да ће наше притужбе бити уважене.*

Је ли назив „хрв. делегат“ оправдан?

У „Народној Обрани“ пише о том др. Анте *Пинтеровић* ово:

„У сједници заједничкога хрв.-уг. сабора од 20. о. мј. говорио је хрв. заступник др. Винковић — те је хрватске заступнике означино хрватским делегатима.

Проти тому изразу протестирао је народни заступник мађарски Нађ, а министар правде др. Полоњи примјетио је, да су хрватски заступници само заступници ad personam, а да нису делегати.

Не стоји пуно до назива, да ли се зовемо делегати или заступници ad personam, него до ствари,

Хрватски заступници нису бирани непосредно од народа хрватскога у заједнички сабор, него су изабрани из средине хрватскога сабора, те их хрв.-уг. нагодба од год. 1868. зове: заступницима краљевина Хрватске, Славоније и Далмације (§§ 34, 35, 41, 59), а § 4. препнаке нагодбе од г. 1881, зове те заступнике: *„заступством“* наших земаља на скупном сабору.

Ја дакле нисам у заједничком сабору заступник изборног котара Осијек Горњи Град, него заступник Хрватске и Слаонније, дакле ми хрватски заступници не заступамо у заједничком сабору поједине котаре, као угарски заступници, него смо законито заступство цијеле краљевине, за заштиту интереса те краљевине.

Ми смо дакле у истину „делегати“ — јер смо делегирани од хрватског сабора, да бранимо интересе цијеле наше домовине напрама заједници и јер смо заступници посебног територија и посебног политичког народа (§ 59. хрв.-уг. нагодбе).

Наша делегација зато не потпада верификацијоналном поступку у заједничком сабору, него се дописом предсједништва хрватског сабора саопштава заступство наше предсједништву заједничког сабора, који имаде тај допис једноставно на знање узети, а нема права ни једног члана подврћи верификацији.

Тому нашему посебному положају не протуслове ни ријечи § 35. нагодбе, да у заједничком сабору вршимо особно право расправљања, то је само за разлику од пријашњег начина поступања са правом вета.

Та за ознаку посебног нашега положаја віје се и хрватска застава — на згради заједничкога сабора! Дакле смо **делегација** у правом смислу речи, а не заступници ad personam.“

Догађаји у Русији.

Похаре и убиства.

У Јуновци у јекатеринославској губернији напали су њих десеторица оружаних на благајника рудница у Каменском па су му отели 10.000 рубаља. Разбојници су умакли. Један од полицајаца, који су пратили благајника, тешко је рањен. — Јављају из Јарослава, да су прекјуче на ноћ у контоар предионице, која се налази у близини станице Волпе на железничкој прузи Рибинск-Москва, продрли њих петорица оружаних па су украли 8000 рубаља. Злочинци су побегли.

Искључење страних особа са московског свеучилишта.

Јуче одржана, од неколико хиљада људи посећена скупштина ђака на московском свеучилишту решила је, да се страним особама забрани улазак у свеучилиште и да се израде мере за установљење снажне контроле, како би се стало на пут скупштинама у свеучилишту уз учествовање страних особа.

Угарски сабор.

(Наставак извештаја о XXXIII. седници од 20. јула).

Александар Вајда-Војевод. Поседа већих од хиљаде јутара има у целој Угарској свега 3297. Та спахијска добра сачињавају 31·2% земљишта целе државе. Средње газдинство, које је, признајем, у врло многом погледу корисно по народ, заступљено је цигло са 14·2%, тако, да једва може доћи и у рачун. А на мале поседе — то молим добро да пазите па да запамтите — долази 4·5%. Кад сад отуда повучемо конзеквенције, видећемо, да од целога газдинства од 2,745.885 велики поседи од 3927 чине 31·2%, дочим је број средњих, малих и сићушних поседа свега 2,741.958. Толико малих и средњих поседа стоје према 3927 великих поседа. На ове данас долази мање него две трећине газдинског земљишта. То су и сувише жалосни бројеви.

А сад, одилазећи од свог предмета, рад сам, да рефлектујем на опаску поштованог мог посланичког друга Отона Ферстера, да на таквим поседима живе врло многи. Многи живе, али живе врло тражаво.

Отон Ферстер: Добро они живе!

Александар Вајда-Војевод: А тражаво живе за то, што се такви поседи издају великим арендашима и то не на једну или две године, него у највише случајева на десет до двадесет, па чак и на више година. Дабогме да је онда наравна ствар, да такву арендашу и сувише лежи у интересу, да што више извуче из тог поседа, да га после може купити. Изнесио је дакле, да се такав закупник не осврће много на народ те су оне патријархалне прилике, које је свакако мислио поштовани мој посланички друг Ферстер, давно већ нестале, више не постоје. На великим добрима влада данас ропски систем, најсрамнија врста најмшарлука: најмшарлук земљом. (*Поврицање*).

Како су постале те жалосне прилике? Постанак им се може одвести натраг на оно време, кад је престало јобаџство, јер је тада у врло многим крајевима прост народ остао у веома мађејском положају. Врло је карактеристично — ма да изгледа да је ситница — то, што су урбаријалцима дали право на пашу и што су великим поседницима накнадили штету из државне благајне. И опет је карактеристично то, како се прођашње владе слабо интересовале за судбину простог народа. Оставили су га, нека се злопати, нека се парничи, да може међу собом поделити земљу, па око тога још и данас трају парнице. Ако та ситница није карактеристична, славни саборе, јер се из ситница често може стање једне земље просудити боље, него из расправа, и ако то не погађа, онда ја не знам, какав пример да Вам изнесем, поштована господо посланици.

Ако узмемо у обзир кредитне прилике, међу којима тавори прост народ, онда ћемо наићи на ове податке. Не ћу да их набрајам ја, него ћу пустити да говори др. Геза Цирбус, учени и од многих признати стручни ауктоитет, који на основу статистичких података констатује ово (*чита*): „Према сразмеру уплаћених деоничких главница добитак предузетника износи 23%; одузевши резервни фонд, манипулацију и т. д., 11%, а то је у Европи нечувено. Код банака, подразумевши и оне, које дају кредит на земљу, добитак је 13·9, односно 9·7%, само код оних 3200 задруга и код оних општинских домаћих благајница, које су стављене у изглед а код којих се не ради на профит, пада добитак на 6·4% њихове главнице. Новчани је рад дакле код нас запимање, које доноси, али због тога, што је наш народ неук и што врло лакомислено прави дугове, тај начин зараде квари прост народ. Погледајмо н. пр. оптерећење земље и промет терета на поседима, који су мењали газде, у години 1900.! У Угарској се пренели поседи свега у 514.213 случајева у вредности од 759,917.000 круна. На десет година пре тога било је 394.699 случајева у вредности од 665 милијона круна. У овим се случајевима само двадесет и пет пута због смрти десила промена; 70% је било по уговору а 4%, услед ексекуције. По уговору, дакле у име зајма, било је 268·0874 уписивања на грунтове, 543 милијона круна због новог оптерећења. Побрисано је 247 милијона, остало је за годину 1900. позитивног дуга 296 милијона.“

Антоније Ебер: Не вреди то ништа, цела је статистика погрешна, створена је насумце из грунтовнице!

Александар Вајда-Војевод: Реците то Цирбусу! (*чита*): Та зајмовна свота износила је године 1890. само 375 милијона са брисањем од 168 милијона. Од онда је постепено расла те је до краја године 1900. у целој угарској држави значила 678 милијона дуга, због 425.045 нових случајева уписивања а са 350 милијона брисања. Уписиваоци су већином покретне и непокретне штедионице, или најмшари и кредитни заводи. Путем ексекуције променио је газду 92.021 грунт због дуга од 75 милијона круна; нарочито је много било у Ердељу и у североисточној Горњој Угарској. Свега је дакле због 655 милијона круна мађарског и због 23 милијона круна хрватског дуга уз брисање од 349 милијона у име дуга од 329 милијона 337.704 грунта променило газду. Отуда се може разумети, за што се тако осилила код нас од године 1857. амо плутократија и за што у тако ужасној мери расте пауперизам, којем је пропаст малих и средњих поседника само један знак у нашој отаџбини. Седамдесетих година прошлог века било је у рукама средњих поседника 25% од 49 милијона јутара, дакле 16 милијона јутара, данас је 10% остало код средњих поседника, којих лагано нестаје, те ћемо дочекати, да ће од landed gentry (сеоске центрије) постати landed poverty (сеоска сиротиња). Велики посед напротив, који лакше добија кредита, за исто се то време готово удвостручио, тако, да је Угарска земља економских крајности, у којој има великих спахилука, великих аренада и злопатничких сићушних поседника“.

За дра Гезу Цирбуса, славни саборе, мислим да се не може рећи, да је народњак или социјални демократа, те мислим, да су његови податци зацело поуздани податци и да ћете њему веровати, да су фактичне прилике у земљи такве.

Славни саборе! На много се места дешавају случајеви, који изгледају ситнице, да потрица од дивљачи приморава прост народ, да се сели, те га упропашћује. Десило се украј Дармштата у селу Трајзду, да је неко време само пет породица остало у општини а остали се сви разишли по свету те је нестало становништва те општине због ужасних потрица, што је дивљач починила по људским усевима. Али се то онде десило године 1647., а код нас се то дешава у XX. веку, да је на више места народ због силних потрица принуђен, да узме у руку просјачку палицу па да се сели (*Поврицање*). Како видим, да поштовани моји посланички другови сумњају у моје

ЛИСТАК.

НЕВЕСТА ВАРВАРА. (21)

Написао: **И. Н. Потапенко.** Превео: **Ст. С. Илкић.**

Другога дана још одмах из јутра Мелентије је осећао неко узбуђено душевно расположење. Он се је већ одавна привикао, да проучава своја расположења и да истражује њихове узроке и њихову суштину.

И он је дубоко проницао у своју душу, а нарочито данас. Од куда му таково расположење? Шта значи оно?

Савесно је испитивао себе и ни мало се није штедео. Ступајући у калуђерство, он се је самоме себи заклео, да ће се борити с људским слабостима, па ма га то Бог зна шта стало. Али он ни за један часак не дозвољаваше себи помисао, да је он, обукавши се у црну расу и камилавку, већ самим тим постао савршен!

О, ни из далека не! Слабости су наваљивале на њ и задавале су му много муке. Али је он и с њима сурово поступао.

И овом се је приликом слободно запитао: какво је то колебање? Да није оно одблесак оног ватреног осећаја, који је осећао према Варвари као својој вереници?

Одговор бише: не, то је сасвим ванредно расположење. Имале су се сусрести њихове душе, — тако га је он назвао и тако је осећао.

И према томе, у колико се је приближавао одређени тренутак, то је расположење јачало у њему. У души се његовој купила нека морална снага, која му је тако потребна била, и он је сваког трепутка све више и јаче веровао у то, да ће моћи онај зли осећај Варењкин преобразити у добар.

— Но, ја идем у град, — рече ђакон, када је избило једанаест часова.

Ђакон није имао коња, јер је ретко путовао. Деца су му ишла у школу кочијама, помоћу којих је предграђе скопчано било с градом. Када је пак он сам морао да послом иде у град, лако му је било наћи извошчика, који су се у предграђу налазили, јер су често по некога довозили овамо из града.

Такав један извошчик је и сада стајао са својим колима пред вратима црквене ограде и чекао је ђакона.

— Желим ти, Мелентије, да се споратумете! Од срца ти желим то! — рече ђакон, праштајући се с њиме.

— О оче, то ће и бити. То ће зацело тако бити. Ви ћете видети! — одговори му на то Мелентије, а очи му се светлеше, као да у њима гори светао огањ.

Агафја Фјодоровна се већ раније повукла у кухињу, да оданде не уђе у собе, док јој то сам Мелентије не јави.

На тај начин све беше спремљено за долазак необичне, но жељене гошће.

Мелентије је изгледао кроз прозор, и гле, на послетку виде, да се на путу указаше извошчикова кола, која се приближаваху црквеној огради и најзад се зауставише код улаза.

Са њих се сиђе висока, стројна девојка, у угаситом оделу, која уђе у ограду. Она је ишла стазом, коју је врло добро познавала. Некад је она врло често овамо долазила.

Он тада изађе у предсобље, отвори врата, која гледаху у двориште, и указа се на прагу.

Девојка га спази и убрза кораке. Ено, сретоше се.

— Све је онако, како сте желели . . . ми ћемо бити сами, — рече Мелентије: — уђите у кућу. Отац је пристао, да се одвезе у град, а мати је заузета спремањем ручка. Хајдмо!

Лице Варењкино беше покривено густом, угаситом копреном и он му не могаше спазити израз. Она му не пружи руку и на његове речи ништа му не одговори али, се није зауставила, него је ушла у кућу.

Мелентије уђе за њом и притвори врата.

Соба, у коју уђоше, беше нека врста собе за посете, са врло простим намештајем, у коме не беше ничега, што би било излишно. Сто, неколико наслоњача и столица, врло неудобан диван, на зидовима упрашене слике. У углу — икона, а пред њима на чекрку обешено кандиоце.

Варењка је то све много пута видела и то је све и сада било непромењено.

— Скините шешир и копрену, само вам сметају, — рече Мелентије пажљиво.

— Да . . . скинућу, — изусти Варењка, а глас јој је приметно дрхтао. Могло се је приметити, да беше јако узбуђена.

Мелентије је то и приметио, али је свакако хтео да не примети и да не да осетити е је приметио, мислећи, да је то најбоље средство, да би се она умирила.

— Ја сам веома узбуђена, — рече Варењка.

— То је узалудно. Немате разлога . . . — одговори Мелентије.

— Ви налазите, да је све то тако морало бити? — запита Варењка, а у гласу јој се осетила слаба иронија.

— Тако је морало бити . . . неизоставно, неизоставно, и то се морало догодити . . . та, седите!

Варенка је скинула шешир и копрену, па рукама је још имала рукавице, које је полако скидала. Лице јој беше замишљено, а с тим уједно и некако расејано. Очевидно, она никако није могла, да прибере своје мисли. На послетку седе и за часак владаше тајац.

— Дозволите ми, да се приберем... — рече она.

— Ја вам не пречим, Варвара — рече Мелентије. — Чините, што хоћете. Не примећујте, да сам овде. . .

— Како да Вас не приметим? Ви тако упадате у очи...

Ово је рекла несигурним гласом, у којем се некако борила искреност са сарказмом.

Но од једном се учини, као да је сасвим овладала собом. Она поче говорити, погледавши га јасним и пучим поуздања погледом:

— Чујте... па реците ми... за што сте то учинили? Шта вас је нагонило? Та то је ужасно... тако од једном, једним махом преокренути цео живот и свој и... мој...

речи, то ћу цитирати онај величанствени ауторитет, који је до душе већ умро, али смо његове речи сви ми читали, цитираћу Николу Барту, нека он сведочи, да су моје речи истините. У својој брошири „У казарској земљи“ описује Никола Барта прилике у русинским горњим крајевима (*чита*): „Ć оне стране шуме! Разумете ли? Не, није спахијска шума и преко атара општине него је атар с оне стране шуме. Овде онде међу пропланцима. Међу пострњиченим урвинама. По стрмим гребенима, по планинским крајевима, где најјаче бесни олуја и где најопасније завија вук. Далеко од општине на два три сахата, на по дана хода, по непроходним путевима, по јарцима без ћуприја, с оне стране брегова, с оне стране врлети, с оне стране стена, онде је атар русинске општине. А спахијска је шума општини на врату; допире до цркве, до шљивика, до трема. Ужасна уредба. Кад из авлије истрчи теле, пиле, прасе, одмах је било у забрану па тешко њему! Кад газда одсече дрвуљагу, да накнади пребијену левчу или летву на плоту: учинио је преступ. Власт је неумољива. Рука спахијина допире далеко. Кад од његових хватова накупи дечко иверја, да наложи ватру, јер му болесну матер тресе грозница, и то је онда преступ, због кога мора бити кажњен. Јагода, гљива и печурака кад бере мала девојчица, хвата је субаша, скида јој с главе мараму, отимље јој ћупу из руке. Распитивао сам у Кленовцу, у Визњизи и по другим општинама. Нисам питао једног човека него више њих сваког посепце. Тако сам добио невероватни податак, да онај, који хоће у спахијској шуми да купи прућа, да бере јагода, малина купина, гљива и печурака, мора извадити цедуљу, која гласи на његово име. Контрола је тако строга, да отац не може заступати сина, брат не може заменити брата. За малине, за јагоде, за купине, за гљиве и печурке цена је једној цедуљи сто потура. Цедуља вреди само за један дан. Цедуља за пруће може се добити за 80 потура, али та цедуља даје право само за један доносак и само на суве отпатке и за толико, колико човек може понети о себи. У Будимпешти је гориво јефтиније, јер по центе пруског угља пет пута толико топлоте даје, колико један нарамак сува грања. Има ли веће безбожности, него што је то?“

То вели Никола Барта. Али то је тако не само онде, него по врло многим крајевима наше отаџбине; па да су на земљишту државних шума исто тако скандалозне прилике, на то хоћу да укажем. То сам рад да причам само као увод, то је само ајвар, а ја ћу већ показати, да су још горе прилике код ераријалних поседа. Нето, славни саборе, де да видимо, како даље описује те мизерије Никола Барта! Ако ми дозволите, прочитаћу Вам, што говори о потрицима од дивљачи:

„Преосталим шапурикама, рушевинама завршавају вепрови, јер и тога има много. И за њих се брине спахилук. Грабљиве су до душе животиње, али их хране и гаје. По чистацима у шуми производи шумар мачкурепе, да вепри добију обичне хране. Лети је то место са мачкурепом ограђено, да дивљач не потамани мачкурепу, јер је то храна за зиму.“

Председник: Молим, господине посланиче, ја не могу дозволити, да овде читате белетристичне ствари.

Александар Вајда-Војевод: Молим, ово није ништа белетристично.

Председник: То је белетристично дело, које сви познајемо. Да сте, поштовани господине посланиче, донели амо стручну књигу, радо бисмо Вас слушали, али ово је злоупотреба слободе говора, то је белетристично дело, које сви познајемо. Молим, да не настављате то читање, јер то забрањује пословник. (*Крешање и ларма на страњским клупама у центруму*).

Александар Вајда-Војевод: Славни саборе! Ја сам рад да Вам докажем, да је оно истина, што сам тврдио. Позвао сам се на Николу Барту као на класичног сведока. Говорио сам то, какве су прилике у погледу шума, сад хоћу да докажем, какве су прилике у погледу потрице од дивљачи, јер сам о њој говорио. Пустио сам Барту да говори, да ја онда изведем отуд конзеквенције. То ми је потребно. Молим, да ми се то допусти.

Председник: Ако Ви, поштовани господине посланиче, не ћете да се покоравате председничкој речи, ја ћу Вам одузети реч.

Александар Вајда-Војевод: Молим, ваљда ће ми бити слободно, да прочитам једну реченицу?

Председник: Изволите прочитати ту реченицу, али онда изволите завршити читање.

Леополд Калаји: Одекламујте једну песму!

(Наставиће се извештај о XXXIII. седници од 20. јула)

Политички преглед.

— **Хрватска и Славонија.** Под насловом „*Заштита наших права*“ осврће се загребачки „Обзор“ на седницу заједничког сабора од суботе, у којој се чула реч хрватских делегата у заштиту хрватских права, те вели, да се коначно прекинуло са политиком антишамбрирања и мољакања, што су мађарони двадесет и више година практицирали. Истичући, да ће бити у сабору намештен преводилац хрватских говора и стенографи, каже на концу:

„Увјерени смо наиме, да не би било ни половице толико несугласица и трења између Угарске и Хрватске, кад би шира политичка јавност била о темељима хрватско-угарског одношаја боље упућена. Тајанствена мађаронска политика антишамбрирања остављала је мађарску јавност потпуно неупућеном, па је свако испуњење и најправеднијег хрватског захтјева наилазило у јавности на отпор, јер се је држало, да се ради о *концесијама* Хрватима, а не тек о праведном удовољавању хрватских захтјева, који се оснивају на закону.

Писање мађарских новина о устројењу четвртог одјела код аутономне хрватске владе најбољи је доказ те неупућености. Хрватски су дакле заступници ударили правим путем, кад су у пленуму устали на обрану хрватских, законом нам зајамчених права. Али сам факат, да су морали устати против повреда нагодбе у основама заједничких закона, намиче на питање: А шта је радио хрватски министар племенити господин *Јосиповић*, кад су се у министарском вијећу претресале дотичне законске основе? Према изјави министра трговине Кошута удовољено је свим жељама, које су с хрватске стране преко хрватског министра гледе нових законских основа изнесене. Заједничка влада показала је дакле такову сусретљивост, да је човек не може окривљавати с пелојалности. Министар је дакле Јосиповић крив, што није упозорио на повреде закона и наших аутономних права, садржаних у законским основама. Његова је Преузвишеност већ једном показала, да не познаје нагодбеног закона, изјавивши у једном интервјуу, да би устројење четвртог одјека код хрватске владе било против нагодбе. Ми смо овај пут господина Јосиповића упозорили, колики је несмисао рекао, а он је био тако увиђаван, па је у другом интервјуу коригирао сам себе. Ово су међутим приватне бламаже Његове Преузвишености, па ми против овог спорта племенитог господина Јосиповића не бисмо ништа имали, док се само о њему ради. Али министар за Хрватску треба да ради и за Хрватску, а тога не може и не смије жртвујући своје интересе и даље плаћати школарину за државоправну и правничку изобразбу господина Јосиповића“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 11. октобра 1906.

— **Свечана седница у спомен Стевану Сремцу.** Омладинско коло „*Узданица*“ у Панчеву приређује у идућу недељу у св.-савској дворани срп. црк. општине свечану седницу у спомен и славу српском књижевнику Стевану Сремцу. На свечаној седници говориће о Стевану Сремцу и о важности његових дела г. проф. Миле *Павловић* из Београда, један од његових најбољих пријатеља из последњег времена и један од најбољих познавалаца Сремчевих радова.

— **Избор пароха.** Г. Станиша *Михајловић*, син г. Љубише *Михајловића*, негдашњег новосадског учитеља, по матери унук покојног новосадског пароха и почасног проте Павла *Балше*, и зет уваженог умировљеног професора Јована *Живановића*, изабран је ових дана једногласно за пароха у Темеш Павлишу.

— **Како се провео један натарош.** Пишу нам из *Опава*: „Марко *Маркуц*, опавски натарош, (врбов) стуб радикалне странке, имао у циркус да рвање гледа, па да не ухвати маглу, био би се, вера и Бог, „свјачески“ провео са Опавчанима. Ствар је била овако:

У Опаву је од неколико дана једно путујуће друштво, па међу осталим представама рвао се један члан друштва са овдашњим грађанином *Гајгером*, који је у Немачкој практиковао тај спорт, а који је јак и лепо развијен дечко, те је брзо положио свога противника, који, кад виде да је оборен, поче неправилно хватати и гристи Гајгера. *Степко*, овдашњи машиниста, као секундант Гајгеров устане и рече, да то није дозвољено. На то скочи Марко *Маркуц*, као разјарен патак, да своју моћ и силу покаже, па ни пет, ни шест, него викне на комесара *Бобарића*, да одма ухвати Степка и да га затвори. Степко, знајући своје грађанско право, рече, да он не ће да иде. Вели: „Ја овде исто тако право имам остати, као и Ви, јер сам платио улазницу као и Ви, а тим више имам право и да говорим, јер сам секундант Гајгеров.“ Али Марко Маркуц обневиди од пакости, што комесар одма не одведе Степка у затвор, па се стане дерати: „Одма напоље с њим! Одма у затвор с њим!“ Комесар, знајући закон боље од натароша, не хтеде се хватати ћорава посла. Марко онда викне на присутног жандара *Силађија*, да он одведе Степка у затвор. Силађи ћутећи направи руком гест онако, као кад ми Срби хоћемо да кажемо: „Море, баталп!“, а Марко Маркуц оста као трње на цедилу. Ух бруке! Кад виде наш јунак, шта га чека, да се Степко подигао са читавом свитом, које кумови, које шогори, а које Маркови „добри“ пријатељи, да траже сатисфакцију за неправедно поступање, а он ти шумангеле — наоколо кроз ћор-сокак уз пратњу неколико општинских чувара — па кући. Не верујем, да ће још који пут доћи у циркус!

Опавчанин.“

— **Са српског нрстена.** Г. Ђура *Пешковић*, књиговођа I. Сентомашке Штедионице, верио се са госпођицом Маром *Манојловићевом*, милом ћерком госп. Шаце Манојловића, одличног трговца у Сентомашу. Срећно да Бог дâ!

— † **Ђорђе Скопљанче.** Један од највећих и најактивнијих српских четника за одбрану потлачене раје у Ст. Србији и Македонији, *војвода Ђорђе Скопљанче, погинуо* је ономад у једном селу прешевске казе. Војвода Скопљанче учествовао је у свима већим бојевима у паланачкој, кумановској и прешевској кази, где је чинио чуда од јунаштва. У бој је јурио неустрашимо, а његовим се јунаштвима има приписати највећа заслуга, што је српски образ осветлао на Челопеку. Бог да му душу прости и лака му српска земља била, за коју је и свој живот заложио!

Новости са стране.

— † **Анастасије Христоманос.** У Атини је прекјуче преминуо професор кемије на атинском свеучилишту др. Анастасије *Христоманос*, отац књижевнику и познатом читачу блаженопокојне краљице Јелисавете дру Константину Христоманосу.

— † **др. Александар Залевски.** У Лвову је прекјуче од капље умро професор ботанике на тамошњем свеучилишту др. Александар *Залевски*.

— **Повратак исељеникâ.** Јављају са Реке: Јуче се на једној аустријској лађи у највећој беди вратило њих двеста исељеникâ. Велик им део отпратила је жандармерија у завичај им.

— **Самоубиство.** Јављају из Петрограда: Кнез *Мешчерски* путовао је ово дана са својим сином на своје добро. Уз пут наједаред замоли кондуктера, да га премести у други вагон, јер путују с њиме револуционарци. Кондуктер му још није могао ни испунити жељу, кад кнез из небуха истргне револвер па се убије. Нашла се у њега посетница, на којој је његовом руком било написано: „Од револуционараца се човек не може спасти.“

— **Убица од дванаест година.** Јављају из Великог Бечкерека: У оближњем селу Тоби убио је дванаестогодишњи Фрања *Кечкеш* свога десетогодишњег друга Јована *Арања*, с којим се у игри посвађао.

— **Изгорела црква.** Јављају из Мађарске Кањиже: У Чоки је сад у недељу за време мисе у католичкој цркви избила ватра. У страви, која се изродила, није нико озлеђен. Ватра се изродила отуд, што су деца са запаљеном свећом тражила по тавану и на торњу совуљаге и слепе мишеве. Штета се још не може установити, али је спасено доста црквених утвари.

НОВИЈЕ.

Кристијанија, 10. октобра. Јуче после подне је у присуству краља и краљице као и дипломатскога кора било свечано отварање стортинга. Краљ је прочитао престону беседу, којој почетак гласи овако: „Отварајући први пут расправе стортинга, радујем се, што могу добродошлицом поздравити народне заступнике, те желим од свег срца, да њихов пун одговорности рад буде на спас отаџбине. Наши односи према страним силама задовољавају. Нашу отаџбину, од како је у њој спроведена самосталност, сусрећу свугде с највећом симпатијом а о том сам добио најјаснијих доказа приликом крунисања у Дронтхајму. Ја се чврсто надам, да ће ти добри односи остати и у будуће.“ За тим се у престоној беседи наглашава, како има знакова, да времена мало по мало ćивају све боља те се може надати, да ће при састављању идућег државног прорачуна бити олакшицâ, што се тиче порезâ. Побољшање у привредним приликама придонело је, да се разрачун за финансијску годину 1905./6. могао завршити без битних мањакâ. Прорачун за годину 1907. могао се саставити са сувишком. За тим је државни саветник *Аркшандер* прочитао извештај о стању Норвешке. После тога је председник стортинга кратким говором поздравио стортинг а говор је свој завршио жељом: „Да Бог поживи краља и отаџбину!“ После те свечаности вратио се краљ с краљицом у двор.

Беч, 10. октобра. После аудијенције, коју је барон *Еренталл* имао код Његова Величанства од 11 до 12¼ сахата, отишао је до кабинетског управитеља *Шисла* те је с њим конферисао двадесет минута. У обавештеним круговима држе, да је барон Еренталз примио понуђени му портфељ министра иностраних дела. У 1¼ сахат после подне примио је краљ министра финансије барона *Буријана* у аудијенцију, која је трајала по сахата. Барон Еренталл је пре аудијенције код краља имао договор са грофом Голуховским.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Архидијецезална епархијска скупштина.

Карловци, 11. октобра. (Од нашег извештача.) Архидијецезална епархијска скупштина сазвана је за 30. новембар о. г. по ст. кал.

Пад грофа Голуховскога.

Беч, 11. октобра. Барон Еренталл се устеже да прими портфељ министарства иностраних дела. Еренталл је мислио, да односи министра иностраних дела према угарској влади нису довољна гаранција за успешно вођење послова. Решење о наименовању министра иностраних дела донеће се по свој прилици данас. Има изгледа, да ће Еренталл преузети звање.

Нова влада у Француској.

Париз, 11. октобра. Састављен је нов министарски кабинет. Портфељ министарства иностраних дела примио је Пишон. Нова влада је одлучно радикална.

Изборна реформа у Аустрији.

Беч, 11. октобра. Изборна реформа налази се још увек на мртвој тачци. Министар-председник барон Бек преговара са странкама.

Догађаји у Русији.

Иркуцк, 11. октобра. Из овдашње казнионе побегла је маса робијаша. Војска је убила при том 9 робијаша.

Припослано.*)

Славном уредништву „Браника“ у Н. Саду.

У броју 211. *„Новог Србобрана“* од 26. септембра (9. октобра) 1906. изишла је нотица под насловом: *„Једна Куеновска челенка“*, у којој се нотици вели, да сам ја у потпуној мужевној снази за љубав својих куеновских доглавника отишао у пензију, испословао себи у последње време куеновштине место бранитељско у Винковцима, пак да се сада трудим, да у Винковцима и адвокацију добијем, ради чега да сам за кратко време већ три пута у Загреб ишао.

Безимени писац завршује ту своју фамозну, скроз нелогичну нотицу речима: „Међутим се надамо, да се овакве протекције не ће у новој ери догађати.“

Ко помњиво тај галиматијас од нотице прочита, одмах ће увидети: да ју је писао неки пакосни смушењак, те да му је намера била, приказујући ме као куеновца, осујетити ми исходјење адвокације.

Поводом те лажне, пакосне и скроз нелогичне нотице написао сам изјаву и послао ју 20. септембра (12. октобра) 1906. уредништву „Н. Србобрана“ са молбом, да ју позивом на пропис §-а 16. закона о пораби тиска оштампати даде у првом или другом броју „Н. Србобрана“, који ће изићи након захтјева, у том погледу стављеног, пак пошто мом захтјеву уредништво „Н. Србобрана“ све до данас задовољило није, и није ми саопштило ни разлоге, с којих то учинити не хте, молим сл. уредништво *„Браника“*, да изволи у свом цењеном листу уступити места овој мојој

ИЗЈАВИ:

Да сам ја Куеновска челенка био, како ме безимени злобни писац на челу смушене нотице означује, сигурно не бих за љубав тобожо својих Куеновских доглавника (!) након навршених 25 година бесприкорног службовања у својству котарског судца у пензију отишао, већ бих као Куеновска челенка данас виднији положај заузимао, што је барем свакоме — осим смушеног писца нотице — који мислити знаде, појмљиво.

До сада нико на свету, који здравим а не плеснивим мозгом мисли, није чуо, да чиновник, имајући главара земље за протектора, некоме за вољу у пензију иде; а никада и нигде на свету се још до данас догодило није, да је који моћни протектор, као што је главар једне покрајине, из силне љубави према своме миљенику чиновнику настојао, да га без темељитог узрока склони, да пензију затражи, него је до сада бивало, да је моћни протектор свога чиновника у служби и преко реда унапређивао.

Овоме противна логика могла се је родити само у болесном мозгу писца наведене нотице.

Што се тиче подељеног ми бранитељског права, види се, да је писац наведене „духовите“ нотице врло лош познавалац закона, кад ни то не зна, да право бранитељства не подељује влада, одн. главар земље, него бански стол. Нека се г. писац нотице потруди прочитати § 40. каз. поступника, пак ће се уверити да листину бранитеља саставља бански стол, а у тој листини осим одвјетника, који се одветништвом у подручју банског стола баве, да имаду бити побележени и правници, испитани за судство, дакле и котарски судци, који, кад замоле, морају у листину бранитеља унесени бити, осим ако има разлога, због којих се по закону имаде ко од судства искључити. Ко буде мислио, да му је кривица учињена тиме, што је искључен из овакве листине, може притужбу поднети земаљској влади.

Из наведеног се јасно види, да за исходјење бранитељског права нисам требовао протекције; да и ту Куеновштина своје прсте имала није, како то злобни писац сакате нотице у својој покварној души лажно на видик износи.

Да сам ја куеновска челенка био, сигурно бих за бановања грофа Куена-Хедерварија адвокацију тражио па и добио, то ће сигурно свако појмити и веровати, осим смушеног писца нотице, који није кадар ни неколико редака логично написати.

Да сам ја не за љубав каквих Куеновских доглавника, него због моје дуготрајне болести своје умировлење пре 6 година затражио и исходио, доказано је не једном, већ трима сведоџбама, изданим по купалишном, котарским и приватним лечницима, као и двократним мојим прегледањем кроз жупанијског физика и изданим његовим стручним мњењем, које све исправе се налазе код правосудног одсека кр. земаљске владе, а да сам због болести морао своју чиновничку каријеру напустити, познато је то и мојим тада у служби код истог судишта налазећим се колегама пак и мом бившем председнику, а сада потпредседнику банског стола, пресв. г. Павлу пл. Маријашевићу.

Проста је лаж и измишљотина злобнога писца нотице, да сам ја у кратком времену три пута у Загреб ишао, да адвокацију у Винковцима за себе испослујем.

Ја пити сам у својим млађим годинама као активни чиновник икада протекције тражио, нити ју сада тражим, када је подне мога живота већ давно превалило, а буде ли садањи главар земље разлоге моје молбе уважио и мени право одветниковања подељено, за које, хвала Богу, оспособљења имам, а и увете за получење истог, јер сам преко 8 година као самосталан котарски судац земљи и народу своме служио, вршићу дужности одветника савесно и поштено, те не ћу никада за тим ићи, да ми то звање буде само врело материјалне добити; не будо ли ми пак замољено право подељено — чему ће се злобни писац нотице радовати — не ћу за то ропгати на садашњу владу, у коју потпуну веру и поуздање имам.

Писца фамозне нотице, кога не само ја него и многи Винковчани по смушеном, нелогичном саставку нотице, са његове душевне голотиње, пакости и завидљивости добро познајемо, позивам, нека са својим светлим именом, ако одважности има, на среду изиђе; нека у будуће о мени све, што није лепо и патриотично, на јавност изнесе, али нека доказе пружи; не учини ли пак тако, већ буде ли ме и надаље безимено клеветао, обећајем му, да ћу онда све обшре отклонити, пак да ћу му маску његовог лажног патриотизма с лица здерати, изнесавши на јавност сва недела и пръавштине тог вајног јунака, што ћу са доказима, које у рукама, имам, доказати, а онда држим, да славио уредништво „Н. Србобрана“ писцу такве багре, као што је писац напред наведене нотице, не ће више ступце свога листа уступати, а надам се, да ће сл. уредништво „Н. Србобрана“ тада и државне чиновнике држати, да су и они један огранак оног народа, коме и г. уредник припада, пак да и чиновници имају право у оправдање своје у оном листу, у коме су нападнути, неколико редака написати.

Захваљујући се славном уредништву „Браника“, што је имало доброту овој мојој изјави у свом штованом листу места уступити, молим, да би изволело примити израз мог особитог велештовања.

У **Винковцима**, 5. (18.) октобра 1906.

Ђока Стефановић
умировљени кр. котарски судац.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво свог листа ни у ком погледу — Ур. „Бр.“

ТРГОВИНА.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

од 11. (24.) октобра 1906.

Нова жита.

Пшеница I. каквоћа	К 6·80	п.
„ II. „	„ 6·—	„
Зоб	„ 6·30	„
Јечам стари	„ —·—	„
„ нови	„ 6·—	„
Кукуруз:	„ —·—	„
„ окрњен (стари)	„ 6·50	„
„ нови	„ 4·50	„

Довози: добри.

Расположење за куповање: добро.

Продато је: 450 мц. пшенице; 25 мтц. зоби 30 мтц. јечма и 30 мтц. кукуруза стара и 130 мтц. нова.

Цене се разумеју по 50 килограма.

†

Тужним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да се наш добри и никад незаборављени син, брат и нећак

БОЖИДАР ПАНИЋ,

ученик VIII. разреда српске вел. гимназије новосадске

у уторак 10. (23.) о. м. у 3 сата у јутру после дугог и тешког боловања у 19. години млађаног живота свога у вечност преселио.

Земни остатци незаборављеног нам покојника опојаће се у среду 11. (24.) о. м. у 3 сата по подне у овдашњој св. саборној цркви, а за тим на алмашком гробљу предати матери земљи на вечни покој.

Лака му црна земља и вечан спомен!

У Новом Саду, 10. (23.) октобра 1906. год.

Ожалошћени:

Јелисавета Панић, мати.
Аца Панић, стриц.
Евица Панић, стрина.
Јулка и Зорка Панић, сестре.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Нова радња готових
одела

Панте Спанића у Новом Саду, дунавска ул. бр. 36. добила је огроман избор најмодернијег финог јесењег и зимског одела за мушке, женске и децу.

Цене ниске и утврђене.

509.

ПРОМЕСЕ
Бечко-комуналних
срећака

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК:
К 400.000—

1 згодитак од К 20,000·—
1 згодитак од К 10,000·—
5 згодитака по К 2.000·—
и 12 згодитака по К 500·—

Жребање 2. **новембра о. г.**

Цена К 15·—

Издаје
Мењачница Централног Кредитног Завода
у Новом Саду.

Поштом шаљемо промесе, кад нам се поред цене пошаљу још 35 пот. за поштарину. 529 10—

На захтев и поштанским поузећем.

Ораја, јабука
и
сувих шљива
пуди најјефтиније
Александар А. Мудрок
Митровица н/С (Срем).
533

Један нов, удобан и модеран
СТАН
у Новом Саду
одма за издавање. Извешће код власника куће, Ћурчијска улица бр. 16.
544 4—4

ТРАЖИМ СРБИНА
АДВОКАТСКОГ
КАНДИДАТА.

Почетна је плата 100 Круна млађем, а 120 Круна старијем; ван тога ексмисије, које месечно 30—40 Круна износе.

Првенство имају они, који знају немачки и румунски или ма један од ових језика.

Др. Ника Ђурић
адвокат у Вршцу.
545 3—3

СВЕ
ШКОЛСКЕ КЊИГЕ
и сав
ПИСАЋИ ПРИБОР и т. д.
најбрже и најтачније
отправља
КЊИЖАРА
Ј. СТАНКОВИЋА
пређе
Станковић и Марковић
Нови Сад (Ujvidék)
447 5—5

ПРЕДАЈА
ТРГОВИНЕ

Вољан сам своју добро уведену

МАНУФАКТУРНУ
и
МЕШОВИТУ ТРГОВИНУ

због нарушена здравља а и других већих подузећа предати. Радња је на лепом месту и добро иде. Компетенти могу засебно манупфактурну, а засебно мешовиту робу примити. Услови повољни.

Душан Теодоровић
546 3—3 Ст. Сивац.

Дражбени оглас.

У недељу 22. октобра (4. новембра) о. г. по подне у 3 сата издаваће се **гостијона звана код**

„Кир Мите“

на јавној дражби на три године **под закуп.** Гостијона се налази на најлепшем месту, преко пута патријарашке резиденције, а састоји се из једанаест соба, две кујне, подрума, качаре, шупе, штале, собе и кујне за млађе, и врло пространог двориштa.

Дражбени услови могу се дознати код председника.

Из седнице црквеног одбора, држане у **Ср. Карловцих** 24. септембра 1906.

Председништво:
552 1-3 **Милић.**

НИКАД ВИШЕ

нећете се тужити да сте преплатили, ако са утврђеним ценама купујете одела код ново отвореног стовариштa Панте Спанића у Новом Саду, дунавска улица бр. 36. Стално велики избор — модерне мушке, женске и дечије конфекције. 425 (10-10)

Цене ниске и утврђеке.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“.

Штампарија деоничарског друштва „Браника.“